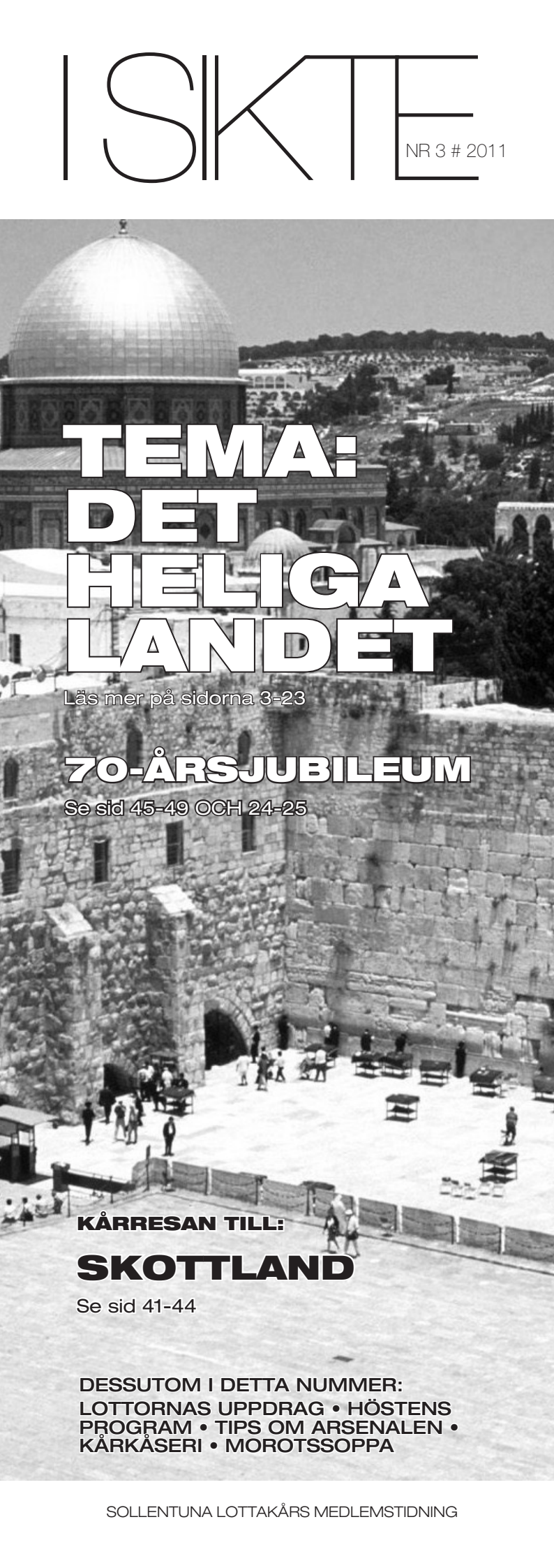

TEMA: DET HELIGA LANDET

Läs mer på sidorna 3-23

70-ÅRSJUBILEUM

Se sid 45-49 OCH 24-25

KÄRRESAN TILL:

SKOTTLAND

Se sid 41-44

DESSUTOM I DETTA NUMMER:
LOTTORNAS UPPDRAG • HÖSTENS
PROGRAM • TIPS OM ARSENALEN •
KÅRKÅSERI • MOROTSSOPPA

Dags för nytt temanummer. Den här gången har vi grävt i det heliga landet. Hur ser det ut, dess historia, befolkning och religionerna. Israel vs Palestina är en komplex fråga, vi har bara skrapat på ytan och hoppas att ni får en trevlig läsning i denna ständigt aktuella fråga.

Till exempel tar FN under tidningens slutproduktion beslut om Palestinas medlemskap i FN samt att Palestina för några några veckor sedan fick en ambassadör i Sverige.

REDAKTIONEN

DET HELIGA LANDET

Det heliga landet är en framför allt kristen beteckning på det bibliska Palestina som Jesus var verksam i under romersk tid. Judarna beskrev i stället området som Det förlovade landet. Enligt den judiska traditionen fick Abraham Guds befallning att flytta till Kanaan som skulle bli Abrahams och hans efterföljares utlovade land. Efter århundraden i Egypten ska israeliterna under ledning av Moses ha kommit till landet Kanaan en andra gång, ett landområde som de etappvis erövrade från andra folk.

Även andra världsreligioner har religiösa kopplingar till landområdet. För muslimerna handlar det i första hand om staden Jerusalem, som är den i Koranen omnämnda

”bortest belägna böneplatsen” (al-Aqsa) som Muhammed ska ha besökt i en drömvision. Efter att Jerusalem på 600-talet blivit en muslimsk stad uppfördes en dom, Klippdomen, och en moské, Al-Aqsa.

KÄLLA: WIKIPEDIA

FOTO: STOCK.XOHNG

DET HELIGA LANDET FÖR Fyra VÄRLDS-RELIGIONER: JUDENDOM, KRISTENDOM, ISLAM OCH BAHÁ'Í.

VARFÖR ISRAEL? EN MANS VISION

Idén om en judisk stat uppstod hos en enskild man, den ungersk-österrikiske journalisten Theodor Herzl. Under två intensiva månader 1895 skrev han Judestaten, som blev sionismens grunddokument. Boken kom som en blixtnad från klar himmel. Överallt talades det om den. Den tyska pressen, både den judiska och den icke-judiska, skrev att Herzls idéer kom från en vettlös drömmare. I Ryssland fanns det sionister som delade hans dröm, men de hade aldrig hört talas om Herzl och visste inte vad de skulle tro.

Herzl hade å sin sida heller aldrig hört talas om de ryska sionisterna.

Hans slutsats om hur andra såg judar, var lika enkel som revolutionerande: judarna måste ha ett eget land och en egen regering. Han var inte säker på var denna stat skulle ligga. Argentina var ett alternativ,

Palestina – vid den här tiden del av osmanska riket – ett annat.

"Argentina är ett av världens bäst utrustade länder i fråga om naturliga rikedomar, det har ett ofantligt yttinnehåll, är glest befolkat och har tempererat klimat. Den argentinska republiken skulle ha stor fördel av att avträda ett territorium till oss.

Palestina är vårt oförgätliga historiska hemland. Själva namnet skulle innebära ett mäktigt, gripande samlingsrop för vårt folk. Om sultanen gav oss Palestina, kunde vi i gengäld erbjuda oss att reda upp Turkiets tilltrasslade finanser... Vi skulle bilda hedersvakt kring de heliga platserna och med vårt liv borga för uppfyllandet av denna

plikt. Denna hedersvakt vore den stora symbolen för judefrågans lösning efter arton kvalfyllda århundraden.”

LÅT OSS ORGANISERA VÅRA MASSOR GENAST

Han koncentrerade nu sina krafter på den sionistiska uppgiften. Till en

början sökte han de rikas stöd, både bland judar och icke-judar. Men han lyckades inte övertyga dem. Han insåg att han inte kunde räkna med de välbärgade. ”Låt oss organisera våra massor genast”, sa han. Och så föddes den politiska sionismen.

Det första steget var att organisera en kongress. Den hölls i augusti 1897 i Basel i Schweiz. Detta var den första officiella internationella judiska sammankomsten i historien – och den var en enda mans verk. En judisk flagga och en nationalsång antogs. Och nu gällde Palestina.

”World Zionist Organisation” bildades med mål att skapa ”ett av lagen tryggt hem i Palestina för det judiska folket”. Begreppet sionism anspelar på berget Sion i Jerusalem, alldeles bredvid Klagomuren. Detta berg har efter förskingringen från 70 e Kr symboliserat judarnas längtan tillbaka.

Avgörande var att intressera sultanen i Istanbul, vilket inte var lätt. Efter att stora mutor hade betalats ut till hans ämbetsmän fick Herzl träffa honom. Men sultanen var inte villig att ge officiellt tillstånd för sionisterna att bosätta sig i det Heliga Landet. År 1903 skedde en pogrom i ryska Kijev. Situationen för de ryska judarna blev alltmer förtvivlad. Just vid den tidpunkten erbjöd den engelska regeringen sionisterna ett landområde

PALESTINA VAR ENDA MÖJLIGA HEMLANDET FÖR JUDARNA

i Afrika, i det brittiskt kontrollerade Uganda, som ett hem för förtryckta judar. Herzl såg detta

som en tillfällig lösning och accepterade engelsmännens erbjudande.

Chaim Weizmann var en framstående kemist och ledande jude i England (senare Israels förste president). Den brittiske utrikesministern Arthur James Balfour frågade honom varför judarna

vägrade godta erbjudandet om Uganda. Han hoppades övertala Weizmann att stödja planen, men istället övertygade Weizmann honom om att Palestina var enda möjliga hemlandet för judarna. Och stödet växte i den brittiska regeringen.

Men meningarna var delade bland judarna själva. Många trodde att en judisk stat skulle tas som förevändning för att försämrade judarnas villkor i

BALFOURDEKLARATIONEN (1917) AV DEN BRITTISKA REGERINGEN STÖTT INRÄTTANDET AV ETT JUDISKT HEMLAND I PALESTINA.

diasporan. Det som avgjorde saken var ett brev från USA:s president Woodrow Wilson, som i ett telegram till den brittiska regeringen framförde Amerikas stöd för sionismen. Den 2 november 1917 skrev Balfour ett brev till lord Rothschild, den ledande judiska representanten i England:

"Hans majestäts regering betraktar med välvilja upprättandet av ett nationalhem för det judiska folket i Palestina..." Balfourdeklarationen var född.

Men ingen visste vad "nationalhem" betydde. "Det judiska folket" var ingen juridiskt erkänd grupp någonstans. Det fanns inte ens ett land som hette "Palestina", bara ett distrikt i södra Syrien, som vid tiden för Balfourdeklarationen fortfarande var turkiskt.

År 1920 godkände Nationernas Förbund Palestina som ett brittiskt mandat. Två år senare skrevs Balfourdeklarationen in i mandattexten. Den blev nu en del av den brittiska och internationella politiken. Men Palestinas befolkning bestod till största delen av muslimska araber, som ville bilda en egen arabisk stat. De ansåg att Balfourdeklarationen var ett svek mot dem och de fruktade att sionisterna skulle göra Palestina till en judisk stat.

Britternas linje var dock att bilda en palestinsk stat, där judar och araber samarbetade. Detta visade sig totalt omöjligt, så engelsmännen fortsatte att styra.

BILDA EN PALESTINSK
STAT, DÄR JUDAR OCH
ARABER SAMARBETADE

Britternas villkor uttrycktes i en vitbok, som publicerades

i maj 1939. Den deklarerade: ingen delning av landet. Inom tio år skulle en självständig palestinsk stat bildas. Under den tiden skulle judar och araber ta mer och mer del i administrationen och den judiska invandringen begränsas till 75 000 under de kommande fem åren. Efter det skulle ingen ytterligare invandring få ske utan arabernas tillåtelse. Förslaget förkastades av både judar och araber.

Britterna tillämpade vitboken skoningslöst, också under andra världskriget. Trots att miljontals judar mördades i Europa fick inte mer än 1 500 personer i månaden tillstånd att komma till det Heliga Landet.

Våldet ökade på både arabisk och judisk sida. En hemlig judisk armé Haganah ("försvar") bildades 1920. Fram till 1936 var armén inriktad på försvar, men blev sedan mer aggressiv med britternas goda minne.

FN:s generalförsamling röstade i maj 1947 för att skapa en "Speciell kommitté för Palestina", som skulle presentera en lösning på problemet. När kommittén anlände till Palestina bojkottades den av araberna, medan judarna samarbetade.

Kommittén kom fram till att enda lösningen var en delning av landet. Jerusalem skulle stå under FN:s förvalterskap. Den 29 november godkände FN:s generalförsamling förslaget med vissa modifieringar.

De arabiska företrädarna sa nej, de judiska accepterade. Och FN-beslutet var en klar sionistisk seger. Den israeliska staten fick ett territorium som var mindre än vad företrädarna krävt, men som var mycket större än vad antalet judar i förhållande till araber i Palestina motiverade.

44 år efter Theodor Herzls död blev hans vision verklighet. Den 14 maj 1948 utropade David Ben Gurion staten Israels självständighet i Tel Avivs museum. Bakom honom hängde ett porträtt av Theodor Herzl.

Samma natt anfalls Israel av sina grannar.

KÄLLA POPULÄR HISTORIA.

PALESTINA

Den 15 november 1988 utropades ensidigt Palestinska självständighetsförklaringen (Staten Palestina) av PLO.

Den har sedermera blivit erkänd av ett antal av världens suveräna stater och internationella organ. PLO utövade dock inte kontrollen över något territorium vid tiden för självständighetsförklaringen och landområdena stod under israelisk ockupation.

Staten Palestina har ett brett erkännande, om än ofta i vaga termer. Stater som inte erkänt Palestina har dock många gånger välkomnat initiativet och erkänner i de flesta fall PLO som det palestinska folkets representant. Efter självständighetsförklaringen gav FN:s generalförsamling officiellt "erkännande" åt proklamationen och röstade för att "Palestina" skulle användas som benämning när man hänvisar till PLO.

Sedan 1998 sitter PLO i FN:s generalförsamling mitt emellan raden av observatörer och raden av stater utan medlemskap.

Palestinska myndigheten är den administrativa organisation som etablerats för att styra över de-

ORDFÖRKLARINGAR:

PLO - står på engelska för The Palestine Liberation Organization. PLO är en politisk och en halvmilitär organisation som bildades 1964

Fatah en omvänd akronym bildat av det fullständiga arabiska namnet Harakat al-Tahrir al-Watani al-Filastini, "Palestinas nationella befrielse rörelse") är ett socialdemokratiskt parti, och en del i den palestinska nationalistiska befrielse rörelsen och är den största gruppen inom PLO. Fatah bildades i slutet av 1950-talet av ett antal unga palestinier, däribland Yassir Arafat, med målet att bilda en Palestinsk stat.

Hamas - på arabiska betyder det iver eller entusiasm. Akronym för Harakat al-Muqāwamat al-Islāmiyyah med betydelsen "Islamiska Motståndsrörelsen", är en palestinsk sunni-islamistisk paramilitär terrororganisation och ett politiskt parti

Intifada är ett arabiskt ord som bokstavligt betyder "skaka av". Ofta översatt till motstånd, uppror eller revolt.

Första palestinska intifadan började år 1987. Det som skedde var generalstrejker, man uppmanade andra att bojkotta israeliska produkter och försökte få en inhemsk produktion med mera. Intifadan minskade i våldsamhet år 1991 och tog slut i samband med att Osloavtalet undertecknades.

Al-Aqsa-intifadan (även känd som den andra palestinska intifadan eller Oslo-kriget) var ett palestinskt uppror mot Israels ockupation av palestinska områden och inleddes i slutet av september 2000.

FAKTA:

Svenska: Palestinska myndigheten

Engelska: Palestinian National Authority, PNA

Arabiska: As-Sulṭa Al-Waṭaniyyah Al-Filasṭīniyyah)

lar av det palestinska området i Västbanken och Gazaremsan. Myndigheten skapades 1994 som en del av Osloprocessen mellan PLO och Israel, som en femårig interimregering under vilken slutgiltiga

förhandlingar skulle äga rum, något som aldrig skett. Enligt Osloprocessen skulle Palestinska myndigheten ha kontroll över både säkerhetsrelaterade och civila beslut i palestinska stadsområden (kallade "område A") och enbart civil kontroll över palestinska glesbefolkade områden ("område B"). Resten av territorierna, inklusive israeliska bosättningar, Jordandalen och bypass-vägar mellan palestinska samhällen skulle fortsätta vara under exklusiv israelisk kontroll ("område C"). Östra Jerusalem inkluderades inte i processen.

De som skulle ha rätt att erhålla medborgarskap i en framtida palestinsk stat fastställdes av FN vara de palestinier som levde i landet under det brittiska mandatet 1922-1948 och deras efterkommande. Det innebär ungefär 11 miljoner palestinier, varav hälften bor utanför Israel, Gaza eller Västbanken. Många palestinier har börjat nya liv i närliggande länder som Syrien, Libanon och Jordanien och här bor över knappt fyra miljoner palestinier.

Det finns ingen palestinsk stat, även om palestinska självstyret ibland av praktiska skäl beskrivs som en sådan. Osloavtalet 1993 om palestinskt självstyre var tänkt att lägga grunden till en stat, något som ännu inte förverkligats, även om ett antal nationer i Sydamerika erkänt en palestinsk stat inom 1967-års gränser. Självstyret gäller i princip för palestinier på delar av Västbanken, som fortfarande är ockuperad av Israel (Israel ser inte området som ockuperat utan som omtvistat område), och i Gaza, vars status är oklar sedan hösten 2005.

Det finns en provisorisk författning (skriven 2003) och ett styrelseskick med en president (republik), ett folkvalt parlament (lagstiftande rådet) och en regering ("myndigheten"), men regeringen har inte de befogenheter som normalt tillkommer en regering i en självständig

FAKTA:

Area: Gazaremsan 360 km², Västbanken 5 860 km². Total yta är 6 220 km², varav 3,54% är vatten.

Landskapet i Gaza är flackt och sandigt, kusten är täckt av sanddyner. Omgivningarna vid Västbanken är huvudsakligen bergiga. Berget Jabel Jermac är den högsta punkten i området. Huvudfloderna är Jordan, Yarmuk, Naher, El-Muqatta och Naher el'Auja.

stat. Förhandlingarna med Israel sköts till exempel inte av regeringen utan av Palestinska befrielseorganisationen PLO, som även representerar de kanske knappt sex miljoner palestinier (flyktingar och deras ättlingar) som bor utomlands. Självstyrets presidenter (Yassir Arafat och efter honom Mahmoud Abbas) har hittills också varit ordföranden i PLO.

Senaste valet vann Hamas, men presidenten är fortfarande från al-Fatah, då parlamentet och presidenten väljs separat.

ISRAELS OCKUPATION

Israel ockuperar sedan 1967 de palestinska områden som ligger utanför 1967 års gränslinje (Västbanken, Gaza och Östra Jerusalem).

Judiska bosättare flyttar kontinuerligt till de palestinska områdena. I januari 2006 fanns det ca 250 000 bosättare i de palestinska territorier-na, som i Israel ofta kallas "disputed territories" (omtvistade områden) eller bara "Territorierna". Palestinier har svårt att röra sig på områdena då israeliska armén har flera hundra vägspärrar inne på området, samt därför att västbanken genomkorsas av vägar som lokalbefolkningen inte har tillåtelse att vistas på.

Den israeliska armén upprätthåller påtagliga inskränkningar gällande palestiniers rörelsefrihet inom de ockuperade områdena. Blockaden av Gazaremsan har orsakat mycket stora humanitära svårigheter. I praktiken hålls Gazaremsans hela befolkning fångna. Hundratals patienter med allvarliga sjukdomstillstånd som kräver behandling som inte finns tillgängliga på de lokala sjukhusen, förvägras utresa från Gaza och flera har dött.

Studenter kan inte ta sig till sina universitet utanför landet eftersom de inte får lämna Gaza. Den

israeliska blockaden hindrar FN-organen att undsätta med bistånd och hjälp.

På Västbanken finns drygt 600 israeliska vägspärrar och avspärrningar som hindrar palestiniernas rörelsefrihet. Flera tusen palestinier hålls i israeliska fängelser.

Efter den så kallade andra Intifadan uppfördes Israels barriär på Västbanken kring de ockuperade områdena. Barriären har dock fått kritik

FAKTA:

Huvudstad: Ramallah. Ramallah är det administrativa centret (de facto-huvudstad) men krav finns på östra Jerusalem som huvudstad för en palestinsk stat, ett krav som står i konflikt med Israels motsvarande krav

Största stad: Gaza

Officiellt språk: arabiska

Statsskick: republik

President: Mahmoud Abbas

Folkmängd: 4,1 miljoner (2008)

Valuta: Jordansk dinar JOD (enbart Västbanken), Shekel ILS/NIS

Nationaldag: 15 november

för att den till 80 procent går inne på palestinskt territorium och därmed inte skiljer mellan israeler och palestinier och därigenom skapat en svår situation för de palestinier som bor mellan barriären och den israeliska gränsen.

Barriären har orsakat stora protester bland palestinerna, då den i många fall dragits så att vattenresurser och bördiga jordbruksområden hamnat på den israeliska sidan. Det finns också problem där tillträde till sjukhus, skolor, ålderdomshem och annan samhällsservice hindras av barriären, eller där familjer skiljts åt. Vid några tillfällen har den israeliska Högsta domstolen dömt till palestinernas fördel och tvingat fram nya dragningar av barriären.

Den internationella domstolen i Haag slog i juni 2004 fast att Israels barriär på ockuperad mark är olaglig och strider mot folkrätten. I samma dom sade man dock att det däremot inte finns några juridiska hinder för Israel att bygga en barriär, eller vidta skyddsåtgärder på gränslinjen eller inne på landets eget territorium. Det är alltså inte

hela barriären utan de 80% som ligger på ockuperat område, som är illegal.

Hösten 2005 utrymde Israel bosättningarna i Gaza och ungefär 7 000 bosättare evakuerades (samtidigt etablerade sig dock omkring 14 000 nya bosättare på Västbanken). För att en ockupation skall upphöra enligt folkrätten (Genèvekonventionen) skall man även upphöra med den militära kontrollen av ett område. Då Israel av säkerhetsskäl behåller kontrollen av gränserna, gränspassagerna, luftrummet och sjötrafik så befinner sig Gaza i ett oklart säkerhetspolitiskt läge.

Många israeliska soldater och officerare vägrar i dag att tjänstgöra på ockuperat palestinskt område, eftersom de anser ockupationen som orättfärdig och att den förlänger konflikten med palestinierna.

Det uppstod en politisk kris eftersom omvärlden inte kunnat acceptera den nya regeringen med Hamas som av många anses vara en terroristorganisation. I början av september 2006 nåddes ett försök till lösning där Hamas och al-Fatah kom att samregera. Israel släppte då de parlamentariker och regeringsmedlemmar som man hade fängslat. Men då Hamas inte vill acceptera det fredsavtal som skrevs på tvingades president Mahmoud Abbas avbryta försöken att bilda en samlingsregering. Partierna är överens om att en palestinsk stat ska vara Östra Jerusalem, Gaza-remsan och Västbanken.

KÄLLA: WIKIPEDIA

FAKTA: DEN GEOGRAFISKA KONFLIKTEN

Man kan här hitta flera olika uppfattningar.

- **Tvåstatslinjen.** Denna linje, företrädd av EU, USA, FN samt av de större israeliska partierna och flera palestinska grupperingar utgår från att de av Israel ockuperade områdena på Västbanken och Gaza skall utgöra grunden för en palestinsk stat. Bland dem som företräder denna linje finns flera olika varianter, från de som anser att 1967 års gräns ska utgöra gränsen mellan Israel och Palestina till de som anser att stora delar av Västbanken ska tillfalla Israel, ofta genom kompensation av andra delar av Israel.
- **Den höger-israeliska linjen.** Linjen, som framför allt drivs av den judiska bosättarrörelsen, anser att det "heliga landet", det vill säga hela Palestina, är ett förlovat land som i sin helhet skall utgöra en judisk stat.
- **Enstatslösningen.** Det finns fraktioner som har en enstatslösning som krav. Dessa fraktioner har emellertid skilda ståndpunkter i viktiga frågor, exempelvis i frågan huruvida statsbildningen ska vara en muslimsk, judisk eller sekulär stat. Företrädare för Islamiska jihad förfäktar att en palestinsk stat ska vara grundad på sharialagar, medan företrädare för marxist-leninistiska PFLP anser att staten skulle vara sekulär. Enstatslösningen framhålls också som ett alternativ bland ett ökande antal israeliska och judiska intellektuella.

ISLAM OCH JUDENDOM

ISLAM, VAD ÄR DET?

Uppkomsten av den islamistiska religionen kan dateras till 600-talet då profeten Muhammed framträdde som förkunnare i de arabiska städerna Mecka och Medina. Islam betyder underkastelse och har som historisk religion utvecklats till ett system av råd, bud och förbud för olika skeenden i livet. Detta rättssystem kallas för sharia.

Islam är en universell religion och skiljer inte mellan religion/samhälle och andligt/världsligt.

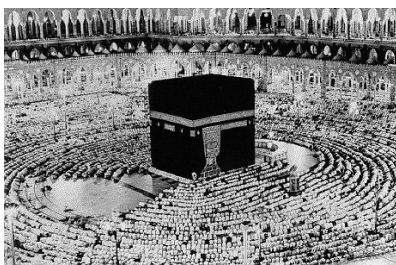
I vår protestantiska tro finns gamla och nya testamentet och uppenbarelsen. Denna förmedlas i Koranen som är islams heliga skrift. Den består av 114 kapitel, suror, som är ordnade efter längden på dem och har namn efter livet; ex kvinnoorden. Koranen är insvept i siden eller broderat tyg.

Islam bygger på fem pelare: trosbekännelsen shahadah, bönen salah, allmosan zakah, fastan siyam och vällfärden hajj. Dessa pelare utgör stommen i en muslims dagliga liv.

Trosbekännelsen – det finns ingen Gud förutom Allah och Muhammed är hans sändebud.

En muslim måste be fem gånger om dag inom utsatta tider. Bönen utförs alltid i riktning mot **Kaba** i Mecka, böneriktningen kallas för **Qibla**.

Middagsbönen på fredagen är huvudgudstjänst som utförs från en minbar (predikstol) men kan även ersättas av ett podium

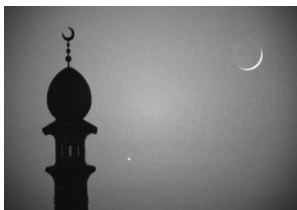
KABA I MECKA

Fastan – Islamiska månåret består precis som vårt av tolv månader och den nionde kallas Ramadan och varar mellan 29 och 30 dagar. Under ramadan får man ej äta eller dricka under ljusa timmar och inte heller ha sexuellt umgänge.

Den religiösa avgiften – **allmosan** – är en gåva för omsorg till de fattiga.

Vallfärden – sker till svarta stenen i Kaba och heliga staden Mecka. Har man råd som muslim ska man företa sig detta en gång under sitt liv.

Till Sverige kom de flesta muslimer på 1960-talet. Islam är den näst största religionen i världen med ca en miljard beännare. Största land med flest troende är Indonesien och religionen tar sig olika uttryck i världens delar. En troende muslim använder radband oftast med 33 eller 99 kulor.

Islam har olika högtidshelger där man hyllar profeten Muhammed.

Gudstjänsten utförs i moskén där det ska finnas möjlighet till undervisning och studier.

ORDFÖRKLARINGAR:

Fatwa betyder utlåtande i juridisk fråga

Khutba betyder predikan

Sharia betyder vägen till vattenkällan

Jihad betyder sträva efter eller anstränga sig – kampen för Guds sak

Shiiter är den samlande beteckningen på muslimer som anser att profeten Muhammed utsett sin kusin och svärson till sin efterträdare.

Sunniter är den största gruppen, de anser att det inte finns någon direkt utsedd efterträdare till Muhammed

Sunna betyder sed/vana/praxis för Muhammeds föredöme

Sufier är sökare av det inre andliga livet

Imam är böneledaren som utropar bönen och som även kan höras från minareten; tornet utanför moskén som ska göra det lätt att hitta dit.

OCH VAD ÄR JUDENDOM?

Judendomen är inte en statisk religion och utmärkande är tron på den enda guden samt på förbundet mellan Gud och Isreals barn och har en lång historia från ca 2000 år före Kristus.

Det förekommer olika delar av ansvar för funderingar, budord, kommentarer och böner.

Det finns olika former av judendom men mest kända är den ortodoxa.

Judarnas viktigaste text är toran, de fem moseböckerna i början av **Tanakh**, den hebreiska bibeln. **Toran** innehåller många regler och

anvisningar om hur judarna ska leva och består av 613 bud, de mest kända är 10 Guds bud.

Talmud är en omfattande samling skrifter.

Man firar olika högtider under året. Den största är påsken som infaller samtidigt som den kristnas men firas till minnet av hur Israels folk befriades från slaveri i Egypten.

Kosher är den rena mat som kan förtäras och exempelvis kött av djur som idisslar och har klövar liksom fiskar som har kvar sitt fjäll.

Den typiska sjuarmade ljusstaken kallas **Menora**.

Rabbin har i den judiska församlingen som uppgift att lösa problem i lagen som en domare.

Bar Mitzva är när en judisk pojke upptas i församlingen och förpliktas att följa buden.

Klagomuren i Jerusalem är rester av förstörelsen av Jerusalem och templet där som skedde 70 år efter Kristus. Numera är det en böneplats med stark nationell betydelse.

Synagogan är ett samlingshus för tillbedjan och religiösa studier.

KÄLLOR: WIKIPEDIA, ISLAM.SE, ISLAMGUIDEN.COM, JUDISKA FÖRSAMLINGEN.SE, RELIGIONSLEXION, ISLAM I VARDAG OCH VÄRLDEN OCH ISLAM I SAMHÄLLET AV CHRISTER HEDIN, VÄRLDENS RELIGIONER, JUDENDOM; HISTORIA OCH TRO AV ALLAN CARELLICA, JUDENDOMEN; VÄRLDSRELIGIONERNA

ORDFÖRKLARINGAR:

Bahá'í är en världsvid monoteistisk religion med 7,1 miljoner medlemmar fördelade på 218 länder. Utvecklades ur bábí-tron i det shiamuslimska Iran i mitten av 1800-talet.

Diaspora (från grekiskans "förskingring" i betydelsen "kringspriddhet"), ursprungligen syftande på judarnas tvångsbosättning utanför sitt hemland, "i förskingringen". I dag används uttrycket även för att beteckna många andra etniska gruppers bosättning utomlands; ofta, men inte alltid, som resultatet av en ofrivillig migration.

KRIGSPLIKTEN I ISRAEL

Israel är ett av de få länder som har värnplikt för kvinnor. Israeliska kvinnor är förpliktigade att tjänstgöra två år (egentligen 22 månader) inom det israeliska försvaret, medan män tjänstgör tre år, 36 månader. De allra flesta kvinnor får en kontorstjänst, men det finns också de som skickas till stridande förband.

Kvinnor gör ingen repetitions-tjänst, medan män är skyldiga att genomföra repetitionsutbildning till 55 års ålder. Värnplikten gäller judar och druser, men inte kristna och muslimer. De kan dock genomföra värnplikten på frivillig basis. De som på heltid ägnar sig åt religionsvetenskap är undantagna från militärtjänst.

Man inkallas vid 18 års ålder. Ett alternativ för de som söker att slippa värnplikten är att i stället få göra civiltjänst på sjukhus, skolor eller liknande. Många försöker få frisedel, och tidigare har det varit lättare, men med dagens säkerhetsläge är det inte lika lätt. Fler och fler unga israeler vägrar att göra militärtjänst. Den israeliska arméns egen statistik säger att mer än en av fyra män och mer än 43 procent av kvinnorna inte gör sin militärtjänst. Många av dessa gör det för att de vägrar delta i ockupationen och förtrycket av Palestinier. Det är dock olagligt att uppmana någon annan att vägra göra militärtjänst.

Att bli soldat och försvara sitt land ses dock av en majoritet som det finaste man kan göra, och militären är ständigt närvarande i skolor redan från första klass. Lärare rapporterar elever som de inte tycker ha tillräckligt hög motivation för att göra militärtjänst, och skolor med stor andel elever som tar värvning får mer pengar av staten. Det kan vara svårt att få jobb, i alla fall en högre position, om man inte gjort militärtjänst.

KÄLLA: WIKIPEDIA

ISRAELS FÖR- SVARSMAKT

Israel är världens fjärde största militärmakt. I försvarsmakten IDF (Israeli Defense Force) har de närmare 170 000 personer i sina stående styrkor och ca 1,5 miljoner män och nästan lika många kvinnor i sina reserv-

styrkor. Försvaret tar cirka åtta procent av BNP (jämfört med Sveriges dryga en procent av BNP).

Den israeliska försvarsdoktrinen bygger bland annat på att Israel inte har råd att förlora ett krig.

Man har därför en liten stående armé, flygvapen och flotta med god förvarning och i ständig beredskap samt ett effektivt mobiliserings- och transportsystem. IDF också bygger också på de resurser som den israeliska underrättelsetjänsten har. På grund av att landet varit inblandat i flera krig och gränskonflikter är deras försvarsmakt en av de bäst tränade och stridsutbildade styrkorna i världen.

Israel har aldrig officiellt deklarerat att landet har kärnvapen, men man tror att Israel har byggt ett hundratal kärnvapen sedan 1960-talet. I september 2009 röstade FN:s kärnkraftsförsamling igenom en resolution som kräver att Israel låter IAEA inspektera dess innehav av kärnvapen. Israel förklarade att man inte ämnar samarbeta med IAEA.

KÄLLA: WIKIPEDIA

ISRAELS GRAN- NARS FÖRSVAR

Jordanien har satsat på ett eget starkt försvar (6,6% av BNP) och den jordanska armén är arabvärldens kanske bäst utbildade, utrustad med vapen främst från USA. Jordanien har i väst länge setts som ett ovanligt stabilt arabland, som också ställt upp i olika fredsinitiativ för Mellanöstern.

Förhållandet till Libanon och konflikten med Israel präglar Syriens utrikespolitik. Landet har utkämpat tre krig mot Israel, det senaste 1973. Formellt råder ännu krigstillstånd mellan dem. (4,2 % av BNP). Före inbördeskriget 1975-1990, då de kristna grupperna dominerade politiken, försökte Libanon (4,1% av BNP) hålla sig neutralt i regionens konflikter. Under kriget fick Syrien en allt starkare ställning och blev i praktiken en ockupationsmakt; inga viktiga beslut kunde fattas i Beirut utan att de först hade godkänts i Damaskus. Situationen ändrades åter radikalt 2005, när den syriska armén lämnade Libanon.

Att förhållandet till Turkiet försämrades kring 2009 bekymrade israelerna. Bland andra muslimska länder hade Israel vid denna tid fullständiga diplomatiska förbindelser endast med Egypten, Jordanien och före detta sovjetrepubliker i Centralasien. Egyptens utrikespolitik har i mer än ett halvsekel präglats av arabvärldens konflikt respektive fredsprocess med Israel. (2,2 % av BNP)

KÄLLA UI.

GEOGRAFI

– HISTORISKT PERSPEKTIV

I området, vad vi i dag kallar Israel, bodde från allra första början (ca 11 000 år fkr) olika typer av nomadfolk med flera olika religiösa uppfattningar. Redan här är det svårt att avgöra vilket folk eller religion som var här först. Området har således alltid varit representerat av olika folkslag med olika trosuppfattningar.

Mycket kortfattat kan sägas att både judar, muslimer och senare kristna under många århundraden kämpat om området. Från 1517 tillhörde området det osmanska väldet. Befolkningen hade i första hand en religiös identitet – oftast muslimsk, ibland kristen, drusisk eller judisk – och en stark

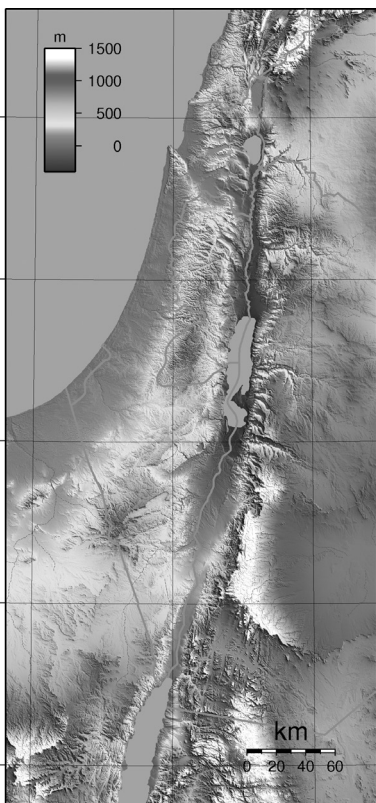
familje- och bytillhörighet. De hade arabiska som modersmål. Nationell identitet och nationsgränser i modern mening existerade inte.

Efter att ha tillhört Osmanska riket i tre hundra år blev det, efter första världskriget, deklarerat som en internationell zon under brittisk kontroll, det så kallade Brittiska palestinaområdet 1920-1948.

Britterna hade förespeglat palestinerna att de skulle få en oberoende stat. Den mest betydande diskussionen mellan britter och araber om arabisk självständighet finns i det så kallade McMahon-Hussein-avtalet. Ett avtal som kom till främst via brevväxling. Hussein tolkade dessa brev som bindande brittiska löften om arabisk självständighet i utbyte mot att araberna stödde britterna i kriget mot Osmanska riket.

De första stora arabiska upproren mot den judiska befolkningen var de så kallade Jaffaupproren, som skedde 1921. 1929 uppstod ännu en serie uppror som resultat av religiös spänning angående Västra muren. År 1936 inleddes det av al-Husayni ledda Högsta muslimska rådet de arabiska upproren, som varade fram till 1939. Upproren innebar att judar blev mördade i ett flertal städer, samt att de brittiska styrkorna ökade sin närvaro i Palestina.

Även judiska aktivisterna genomförde väpnade aktioner och terroraktioner mot britterna. Den avgörande aktionen blev sprängningen av deras högkvarter på Hotel King David i Jerusalem 1946 som utfördes av den judiska rörelsen Irgun. Situationen började bli ohållbar för britterna, som dessutom befann sig i sviterna efter ett nyligen avslutat världskrig. De beslöt att försöka finna en lösning på Palestinafrågan genom Förenta Nationerna (FN).

Geografiskt ser Israel ut i dag enligt 1948 års deklARATION men konflikter i området har bidragit till att Israel ockuperat områden utanför Israels faktiska gränser. Den aktuella frågan i dagsläget är frågan om upprättandet av en arabisk stat i området.

KULTURGEOGRAFI

I år var befolkningen i Israel ca 7,5 miljoner människor varav 5,8 miljoner judar . En stor invandring av judar från hela världen har skett och pågår fortfarande. Detta medför att den judiska befolkningen ständigt ökar. Detta skapar oro bland det arabiska folket. För statistiska ändamål, har landet tre

FOTO: STOCKXCHING

storstäder, Gush Dan – Tel Aviv (befolkning 3 150 000), Haifa (befolkning 996 000) och Beersheba (befolkning 531 600). Jerusalem har en befolkning på 763 600. Totalt har Israel 74 städer varav 14 har en folkmängd på över 100 000.

Israels befolkning är mångfaldigt demografiskt, 76 procent judar, 20 procent araber, och 4 procent övrigt.

POLITISK GEOGRAFI

Israel är indelat i sex huvudsakliga förvaltningsområden som vidare är indelade i femton subdistrikt. Varje subdistrikt är vidare indelade i 50 regioner.

NR	DISTRIKT	STÖRSTA STAD	PROVINSER	ANTAL INVÅNARE
1	Jerusalem	Jerusalem	Jerusalem	910 300
2	Norr	Nasaret Illit	Kinneret, Safed, Acre, Jezreeldalen, Golanhöjderna	1 242 100
3	Haifa	Haifa	Haifa, Hadera	880 000
4	Center	Ramla	Ramla, Sharon (Netanya), Petah Tikva, Rehovot	1 770 200
5	Tel Aviv	Tel Aviv	Tel Aviv	1 227 000
6	Söder	Beersheba	Ashkelon, Beersheba	1 053 600
7	Judéen och Samarien	Modi'in Illit (Största stad)	–	290 400

Golansdistriktet betraktas inte av FN som israeliskt territorium. Det mesta av Västbanken, känt i Israel som Judéen och Samarienområdet, ingår inte heller.

KÄLLA: WIKIPEDIA OCH HISTORY OF THE ISRAELI AND PALESTINIAN CONFLICT AV TESSLER

NATUR- TILLGÅNGAR

Jämfört med övriga mellanösternstater har Israel begränsade naturresurser. Generellt är landet mineralfattigt, men trots detta exporterar de fosfat och står för 15 procent av världens export av kalciumkarbonat. Produkter som innehåller kalciumkarbonat används över hela världen i gödselmedel.

En välkänd exportvara är mineralsaltet från Döda havet. De mineraliska produkterna, bland annat lera, har genererat välkända hudvårds- och hälsoprodukter. Döda havet är också en källa till magnesiumbromid, som används i både lugnande medel och antiepileptiska läkemedel.

DÖDA HAVET ÄR EN VIKTIG KÄLLA AV KALIUMKARBONAT

Landet är även en stor exportör av frukt och grönsaker. De flesta av oss har nog smakat en apelsin från Jaffa. Små mängder av naturgas och råolja finns, men kan inte motivera kommersiell utvinning. Israel producerar också fosfatmineral, som bryts för en mängd olika användningsområden inom industrin och jordbruket.

Landets finansiella stabilitet beror till stor del på den avancerade högteknologiska sektorn och jordbruk, snarare än dess produktion av råvaror. Tidigare var Israel även världens största exportör av brom och bromderivat.

Vatten är en bristvara i Israel. Tillgången på vatten är och har varit en fråga som lett till många konflikter. Ett exempel är att Israel maximalt utnyttjar Jordan som vattentillgång.

KÄLLA: NATIONALENCYKLOPEDIEN, ISRAEL.COM, MENORA-SWEDEN.COM

ÅR FÖR ÅR

KRIGEN OCH KRISERNA I OMRÅDET I NÄRTID

Sedan FN 1947 antagit en resolution att dela det förutvarande britiska mandatområdet Palestina har väpnade konflikter och andra kriser skett där, med mellanligande vapenstillestånd samt fredskonferenser. En kort sammanfattning av viktigare händelser ser ut som följer:

1947 gick palestina-arabiska gerillaförband, stödda av arabiska irreguljära styrkor från Syrien och Transjordanien till anfall mot judiska mål i Palestina.

1948 efter staten Israels utropande den 14 maj, gick väpnade styrkor från Egypten, Transjordanien, Syrien, Libanon och Irak samt symboliska förband från Saudiarabien och Yemen till anfall mot den nya staten. I februari-juli 1949 undertecknade Israel vapenstilleståndsavtal med Egypten, Libanon, Transjordanien och Syrien, men ej med Irak som vägrade.

1956 utmynnade den brittisk-fransk-israeliska Suezkrisen i ett arabiskt-israeliskt krig. Israels armé lyckades genom Sinaiooperationen i oktober 1956 besätta nästan hela Sinaihalvön. Efter intensiva debatter i FN och under hårda påtryckningar från främst USA, tvingades dock Israel redan i mars 1957 utrymma både Sinai och den ockuperade Gazaremsan.

1964 utförde Palestinas nationella befrielserörelse, al-Fatah, sin första operation mot Israel.

1967 utbröt det tredje arabisk-israeliska kriget ("sexdagarskriget"). Efter sex dagars strider hade Israels armé och flyg besegrat de egyptiska, syriska och jordanska styrkorna och vunnit en överväldigande militär seger.

1969 proklamerade Egyptens president Nasser ett "utnötningskrig" mot Israel för att befria de ockuperade områdena. Detta blodiga utnötningskrig 1969-70 kunde avblåsas genom amerikansk medling.

1973 (oktoberkriget, Yom-Kippurkriget) slog Egypten och Syrien överraskande till med ett militärt angrepp mot Israel. I maj 1974 undertecknades ett israelisk-syriskt avtal som innebar ett tillbakadragande av alla israeliska militärstyrkor till 1967 års eldupphörslinje. Efter 1974 års avtal har de israelisk-syriska eldupphörslinjerna respekterats. Israelisk-syriska strider har därefter utkämpats på libanesiskt territorium.

1978 samt 1982, efter palestinska gerillaräder mot Israel från libanesiskt territorium, invaderade israelisk militär Libanon.

1982 hade Israel utrymt hela Sinai, i enlighet med Camp David-avtalet 1978.

1982 avbröts egyptisk-israelisk-amerikanska förhandlingar om självstyre för Gaza och Västbanken.

1987 utbröt en palestinsk folkresning, intifada ('omskakning'), i Gaza-remsan och på Västbanken.

1988 den 15 november, utropade det palestinska nationalrådet staten Palestina.

1991 sammankallade USA en konferens för fred i Mellanöstern.

1993 i Osloavtalet, erkände PLO åter Israels rätt att existera och tilläts etablera en Palestinsk myndighet i Gaza och på Västbanken.

1994 Yassir Arafat, Shimon Peres, Yitzhak Rabin tilldelas Nobels fredspris för arbetet att möjliggöra en fredsprocess i Mellanöstern.

2000 inleddes Al-Aqsa-intifadan (andra palestinska intifadan), i samband med att Sharon gjorde ett uppmärksammat besök på mosképlatsen på Tempelberget i Jerusalems Gamla Stad.

2001 fördes fredsförhandlingar i Taba på Sinaihalvön.

2002 startade internationella fredsansatser under ledning av den så kallade Kvartetten (USA, EU, Ryska federationen och FN). De lanserade den så kallade Färdplanen för fred. Processen har ännu inte lett till några genombrott.

2006 inledde Israel en offensiv i Gaza-remsan, som Israel hävdade var ett berättigat svar för att hitta en kidnappad israelisk soldat.

2007 startades ånyo i USA en fredskonferens om Mellanöstern.

2008 i december startade Gazakriget genom att Israel flygbombade Gaza och fortsatte i januari 2009 med att Israel även gick in i Gaza med marktrupper. Israels blockad av Gaza påbörjas.

2010 fartygskonvojen "Ship to Gaza" bordas av Israel. Ett tiotal personer ombord dödas.

2011 nya fartygskonvojer försöker nå Gaza.

KÄLLOR: T O M 1994: NATIONALENCYKLOPEDIEN; EFTER 1994: WIKIPEDIA.